

VOORWOORD

03. Een bewogen jaar

NIEUWS

04. Pictoright gaat digitaal; geldt dat ook voor dit magazine?

VALUE GAP

06. Het dichten van de kloof

CAMPAGNE

08. Werven via social media

COLLECTIEF

10. We rekenen voor

STEUNFONDS

11. Steun voor 21 projecten

ONLINE SPECIAL

12. Eerste editie over appropriation art

VRAAG...

13. Auteursrechtenquiz

EN ANTWOORD

14. Wat is je score?

MAG DAT?

15. Discussie over framing

COLOFON

redactie & productie

Marcel van de Graaf, Pictoright

eindredactie

Willemijn de Jonge, Mijnwerk

vormgeving

De Designpolitie, Amsterdam

drukwerk en verspreiding

ZwaanLenoirschuring, Wormerveer

Dit is een uitgave van Pictoright, de auteursrechtenorganisatie voor beeldmakers. Pictoright verdeelt collectieve vergoedingen, exploiteert primaire rechten, verleent juridische bijstand en zet zich in voor een betere auteursrechtelijke positie van visuele makers. Dit blad verschijnt twee keer per jaar om aangesloten beeldmakers en relaties op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van auteursrecht en de werkzaamheden van Pictoright.

Mocht je naar aanleiding van de inhoud opmerkingen of vragen hebben, stuur dan een mailtje naar redactie@pictoright.nl.

PICTORIGHT

Visuele auteursrechten Nederland

Sarphatistraat 606-608

1018 AV Amsterdam

Postbus 15887

1001NJ Amsterdam

T 020-589 18 40

F 020-412 42 69

www.pictoright.nl

 → twitter.com/pictoright

 → facebook.com/pictoright

 → instagram.com/pictoright

ISSN: 2210-9951

2020: EEN MERKWAARDIG EN BEWOGEN JAAR

Nog even en het jaar 2020 is voorbij. Voor ons allemaal was het een merkwaardig en bewogen jaar. Als Pictoright hebben we geprobeerd om alles zo normaal mogelijk te laten verlopen. Dat lijkt vrij goed te zijn gelukt. Het was natuurlijk allemaal erg improviseren met thuiswerken en Zoom-vergaderingen, maar terugkijkend is het wat incasso en repartitie betreft geen slecht jaar geweest.

Wel verwachten we volgend jaar een lichte teruggang in de inkomsten. Het sluiten van de bibliotheken betekent bijvoorbeeld dat de inkomsten van het leenrecht lager zullen uitvallen. Maar – dit zeg ik met enige voorzichtigheid – het lijkt allemaal mee te vallen voor de Pictoright-inkomsten. De stand van zaken in de beroepspraktijk voor onze aangeslotenen baart ons meer zorgen. Veel visuele makers maken een slecht jaar door. Met de projecten uit het Steunfonds hebben we geprobeerd iets bij te dragen, maar we realiseren ons dat dit een druppel op de gloeiende plaat is.

In dit magazine hebben we een aantal vertrouwde rubrieken opgenomen, zoals 'Mag dat' en 'We rekenen voor'. Ook is er weer eens de kans je kennis van het auteursrecht te testen. Drie jaar geleden hadden we een auteursrechtquiz die om basiskennis draaide (het auteursrecht loopt tot 70 jaar na de dood van de maker, het ontstaat automatisch, etc.). De vragen in deze editie gaan weer een stapje verder. Dat je niet zomaar een afbeelding van een schilderij op je website mag plaatsen is inmiddels wel bekend. Maar mag dat wel als je de afbeelding uploadt om het schilderij te verkopen?

Verder in deze editie een aankondiging van een nieuwe reeks online specials. De eerste gaat over appropriation art. We hadden het voornemen om dit jaar een tentoonstelling en symposium over dit onderwerp te houden. De voorbereidingen waren al vergevorderd, maar door de coronacrisis is dat allemaal helaas niet doorgegaan. De special belicht ontleningskunst van verschillende kanten en gaat ook in op de richtlijn die we ervoor ontwikkeld hebben.

Tot slot kan in dit nummer een onderwerp als de value gap niet ontbreken. Er is een Europese regeling tot stand gekomen om ervoor te zorgen dat platforms

als Facebook en Instagram gaan betalen voor de beeldwerken die op hun platforms worden gedeeld. In Nederland zal die regeling over een half jaar worden ingevoerd en het leek ons goed hier enkele veel gestelde vragen aan de orde te stellen.

Rest mij nog iedereen een gelukkig en vooral gezond nieuwjaar te wensen. Een wens die meestal wat routineus wordt uitgesproken, maar ditmaal meer dan ooit gemeend is.

Vincent van den Eijnde

directeur Pictoright

v.vandeneijnde@pictoright.nl

VINCENT VAN DEN EIJNDE FOTO: LAILA SCHOOTS

PICTORIGHT TIJDENS COVID

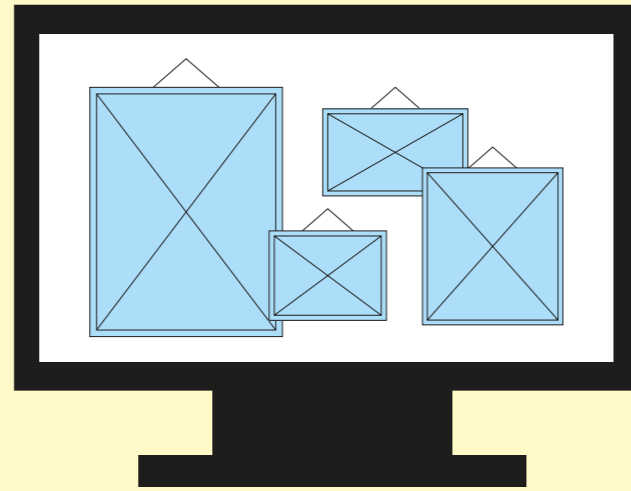
De huidige situatie omtrent COVID-19 vraagt om een nieuwe manier van werken. Er is dagelijks een minieme bezetting op het Pictoright-kantoor aan de Sarphatistraat in Amsterdam aanwezig, de rest van het team werkt vanuit huis. Telefonisch zijn we gewoon bereikbaar, maar het kan voorkomen dat je niet direct kan worden doorverbonden; in dat geval bellen we zo snel mogelijk terug. Twee keer per week worden lopende zaken besproken in een digitaal teamoverleg, waarin we elkaar op de hoogte brengen van ontwikkelingen. Dat is meteen een welkom contactmoment bij het virtuele koffieapparaat. Ook de meetings met externe partijen zijn bijna allemaal digitaal. Gelukkig blijkt dit geen belemmering te zijn om tot goede resultaten te komen. En al doende leren we.

Digitale evenementen

Kunstveilingen zijn tegenwoordig ook online; wat betreft het innen van het volgrecht is er in essentie weinig veranderd. Nieuw zijn de virtuele uitstapjes naar evenementen zoals eindexamenexposities van hogescholen, symposia en openingen van tentoonstellingen. We proberen deze toch zoveel mogelijk te bezoeken om op de hoogte te blijven van de relevante ontwikkelingen en om in contact te komen met jonge makers. Afgezien van het individueel benaderen van beeldmakers om hen te wijzen op onze dienstverlening, is het op dit moment lastig om met jonge makers in contact te komen. Dit vraagt dit om een nieuwe aanpak. We investeren op dit moment dan ook in verschillende manieren van online voorlichting via de social media. Daarmee willen we ook na versoepeling van de huidige maatregelen meer jonge makers bereiken.

WEBINAR OVER EUROPEES AUTEURSRECHT

Na de eerste digitale jaarvergadering deze zomer, vond op 25 september weer een online bijeenkomst voor aangeslotenen plaats: een webinar over de nieuwe Europese auteursrechtregels. Hanneke Holthuis en Vincent van den Eijnde bespraken de belangrijkste onderwerpen. Daarbij was met name aandacht voor de verantwoordelijkheid van platforms om (professionele) makers te vergoeden voor de werken die op een platform door anderen worden geplaatst of gedeeld. Het webinar werd goed bezocht. Er waren meer dan honderd deelnemers, die vragen konden stellen via de chat – en dat ook deden. Pictoright is van plan om in de nabije toekomst meer webinars te organiseren over actuele onderwerpen.

BREXIT

Eind deze maand eindigt de overgangperiode voor de Brexit; vanaf 1 januari zijn de Europese regels niet meer vanzelfsprekend van toepassing op de situatie in het Verenigd Koninkrijk. Qua auteursrechten kan dit met name gevolgen hebben voor het volgrecht. Er was enige zorg dat men de wet direct na de Brexit zou aanpassen. Voor zover bekend bestaan er echter nog geen concrete plannen om de auteursrechtwetgeving in het Verenigd Koninkrijk te wijzigen. Pictoright verwacht daarom dat er voorlopig weinig zal veranderen in de samenwerking met onze Engelse zusterorganisatie DACS. Goed nieuws, want een groot deel van de buitenlandse volgrecht inkomsten voor Nederlandse makers is afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk.

VERGOEDINGEN VOOR POWERPOINTS

Afgelopen maanden was er enige discussie over de vraag of onderwijsinstellingen moeten betalen voor het gebruik van beeld in powerpoints. Een groep hoogleraren pleitte voor het vrijstellen van de instellingen van de verplichting tot een betaling. Pictoright heeft zich nadrukkelijk in deze discussie gemengd om de belangen van de beeldmakers te behartigen. Uiteindelijk is door het ministerie van Justitie een aangepast voorstel naar de Tweede Kamer gestuurd, waar alle partijen zich in lijken te kunnen vinden. Het gebruik van beeldwerken tijdens het (digitale) lesgeven is vrij, maar het opslaan van de beelden in digitale leeromgevingen is vergoedingsplichtig. Pictoright int deze vergoedingen en zorgt voor de verdeling ervan.

ENQUÊTE

Heb je twee minuten tijd?

Naar aanleiding van een vraag op de jaarvergadering stond in het zomermagazine een oproep om ons te laten weten of je het blad liever op papier of digitaal ontvangt. We kregen helaas te weinig reacties binnen om hier conclusies aan te kunnen verbinden. Dus we proberen het gewoon nog een keer. Het kost maar een paar minuten om mee te doen, het zijn drie simpele vragen: kies je voor een gedrukte of digitale versie, wil je ook een nieuwsbrief ontvangen en wat voor cijfer geef je het blad?

Scan de QR-code, dan kom je er vanzelf. We stellen je mening zeer op prijs

HET DICTEN VAN DE VALUE GAP

Er is het afgelopen jaar veel te doen geweest over de aansprakelijkheid van platforms zoals Instagram en YouTube voor de beeldwerken die gebruikers op die platforms met elkaar delen. De bedoeling is dat de platforms voor het gebruik van deze werken toestemming krijgen van de rechthebbenden. In de praktijk lijkt dit te betekenen dat de platforms hiervoor gaan betalen. Naar verwachting zal de regeling in de zomer van 2021 ingaan. Pictoright is bezig met de voorbereidingen en zal de platforms in de loop van volgend jaar benaderen. We houden jullie op de hoogte.

VOOR WELKE PLATFORMS GAAT DE REGELING OP?

Daar is nog wel enige discussie over. Voor Pictoright is het duidelijk: de regeling geldt voor platforms als Facebook, Instagram, YouTube, TikTok en dergelijke. Ook lijkt het op te gaan voor bijvoorbeeld WhatsApp. Voor platforms jonger dan drie jaar en een omzet van minder dan tien miljoen euro geldt een minder vergaande regeling. Zij zijn maar in zeer beperkte zin aansprakelijk, maar moeten wel werken op het eerste verzoek van rechthebbenden van hun platform verwijderen.

KOMT ER EEN UPLOADFILTER?

Dat is wat de tegenstanders van artikel 17 de afgelopen jaren van de daken hebben geschreeuwd. Invoering van deze bepaling zou het einde van het vrije internet betekenen. Alles zou eerst door het uploadfilter gaan. Het zou het einde betekenen voor memes en andere door particulieren geüploade 'eigen' creaties. In onze ogen ligt het veel genuanceerder. Natuurlijk zullen grote Hollywoodstudio's niet willen dat een net uitgekomen film op YouTube wordt gedeeld, dus daar zal wel een soort filter op worden gezet dat voorkomt dat er fragmenten van die films kunnen worden gedeeld. Voor het werk van fotografen, kunstenaars, illustratoren en ontwerpers is filteren in onze ogen echter niet of nauwelijks nodig. Wij zullen normaal gesproken als Pictoright een brede licentie aangaan met de platforms, zodat zij het beeldmateriaal kunnen laten staan, terwijl ze daar wel een vergoeding voor betalen. Wat ons betreft zal er dus helemaal geen sprake zijn van een uploadfilter.

KOMT ER OOK EEN VERGOEDING VOOR ZELF GEPOST EIGEN WERK?

Dat is een lastig punt. Het gaat erom dat een platform toestemming moet hebben voor de werken die op het platform worden geüpload. Als je eigen werk op het platform plaatst, zul je de voorwaarden van het platform al hebben geaccepteerd, waarmee je al toestemming kan hebben gegeven. Dus dan kan het lastig zijn om te bepleiten dat er een vergoeding moet worden betaald. De vraag is of hetzelfde geldt als je werk vervolgens gedeeld wordt door anderen. Wellicht zijn er ook nog andere mogelijkheden om toch binnen een door Pictoright opgestelde regeling te vallen, maar dat moet nog verder worden onderzocht. Overigens ligt het niet voor de hand dat er uitgebreide betalingsregelingen komen voor werken die door particulieren worden geüpload. De regelingen zullen met name gericht zijn op het werk van professionele makers.

IS HET AL ZEKER DAT DE PLATFORMS GAAN BETALEN?

Goede vraag. Er is reden om een disclaimer te plaatsen. De platforms lijken zich er niet zomaar bij neer te willen leggen dat ze voor het gebruik van het werk van kunstenaars, fotografen en andere beeldmakers moeten gaan betalen. Maar Pictoright zal alles op alles zetten om de belangen van de beeldmakers zo goed mogelijk te behartigen.

ALS HET ZOVER IS: HOE GAAT PICTORIGHT DE VERGOEDINGEN VERDELEN?

In de eerste plaats is het goed om vast te stellen dat er momenteel nog geen vergoedingen worden geïnd en het zal zeker tot de zomer van 2021 duren voordat daar een begin mee kan worden gemaakt. Maar Pictoright heeft ruime ervaring met het verdelen van gelden waarbij er geen één op één relatie is tussen het gebruik en de vergoeding, in de loop van volgend jaar zal daartoe een systematiek worden opgesteld.

HOE ZIT HET MET CITATRECHT, PARODIE EN ANDERE BEPERKINGEN?

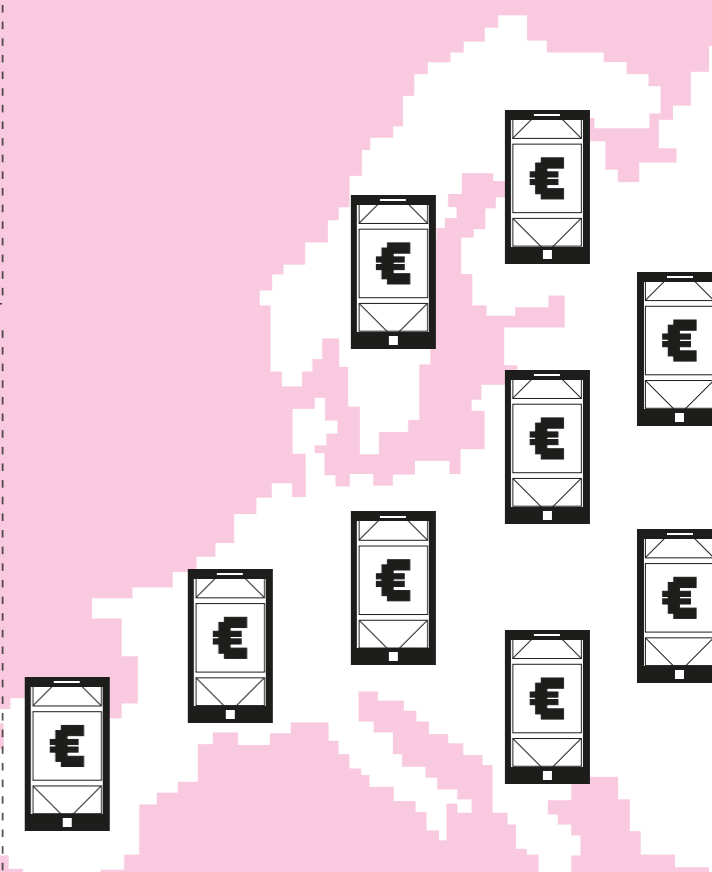
In de lobby tegen artikel 17 is hier veel nadruk op gelegd. Door deze regeling zou er ook betaald moeten worden voor gebruik dat is vrijgesteld van het auteursrecht. Inderdaad kan het zijn dat een werk als parodie wordt beschouwd. De vraag is of het platform daar dan wel voor moet betalen. Pictoright ziet hier niet echt een probleem: we gaan vaker regelingen aan waarbij er rekening wordt gehouden met vormen van gebruik waarvoor niet of minder betaald hoeft te worden. Pictoright zal naar verwachting aan de platforms een generieke regeling aanbieden die rekening houdt met alle uitzonderingen en specifieke omstandigheden.

GELDT DE REGELING ALLEEN IN NEDERLAND?

Nee, de regeling waarmee geprobeerd wordt om de value gap te dichten is gebaseerd op Europese wetgeving. De 'platformaansprakelijkheid' zal in heel Europa worden ingevoerd.

WAT WORDT BEDDELD MET OCSSP?

Dit staat voor een 'online content-sharing service provider' of in het Nederlands: 'een aanbieder van een online dienst voor het delen van content'. Met deze omschrijving worden platforms als Facebook en YouTube aangeduid.

A PICTURE SAYS MORE

Pictoright is op zoek naar makers die zich nog niet aangemeld hebben voor hun collectieve rechten. Vooral jonge makers zijn vaak nog niet op de hoogte van de vergoedingen waar ze recht op hebben. Geld dat al voor ze geïnd is zonder dat ze het weten. In tijden van COVID, waarin het scherm meer dan ooit ons venster op de wereld is, starten we een wervingscampagne via de social media.

Dat doen we – hoe kan het ook anders – met beeld. We vroegen drie aangesloten makers om de Pictoright-boodschap te verpakken in een reeks sprekende beelden. Voor wie even geen oog had voor Twitter, Facebook, Instagram en LinkedIn drukten we de eerste drie hier nog eens af. In de hoop dat ze via via de ontwerper, kunstenaar, illustrator, architect of fotograaf bereiken die er wat aan heeft. Met dank aan de makers.

**"IK GEBRUIK EEN HERKEN-
BAAR TAFEREEL DAT LAAT
ZIEN WAAR HET GELD IN
ZIT VOOR DE ZZF-ER"**

JENNA ARTS

ILLUSTRATIE: JENNA ARTS

Hoezo ligt er geld op je te wachten, waar zit 'm dat dan in? In de dagelijkse dingen, laat illustrator Jenna Arts zien. Zoals dat krantje, tijdschrift of boek in de metro. Zegt leenrecht, readerrecht of reprorecht je niet zoveel? Dit is het dus. De euro's zitten in het afgedrukte beeld: dat is geld waard als het uitgeleend of gekopieerd wordt. En nee, je opdrachtgever hoeft er niets extra's voor te betalen. Echt niet.

→ jenna_arts

→ twitter.com/pictoright
→ facebook.com/pictoright
→ instagram.com/pictoright

**"ER ZIJN GEEN
WOORDEN NODIG OM
DEZE LEUKE BOODSCHAP
OVER TE BRENGEN"**

ROB EN ROBIN

ILLUSTRATIE: ROB EN ROBIN

Dus er zit geld in afgedrukt beeld. We hebben al best vaak opgeschreven hoe je dat eruit krijgt: sluit je aan, voer je publicaties in, dan komt er geld jouw kant op. Dat klinkt kennelijk vrij ongelofelijk. Misschien moet je het zien. Illustratoren Rob en Robin maakten een streetwise animatie, speciaal voor social media addicts. Waar wacht je nog op? Load your money gun and make it rain!

→ robenrobin.nl

**"IK ZIE DE COLLECTIEVE
VERGOEDINGEN ALS
EEN FEESTELIJKE
DEERTIENDE WAAND
VOOR DE ZZF-ER"**

JAN-DIRK VAN DER BURG

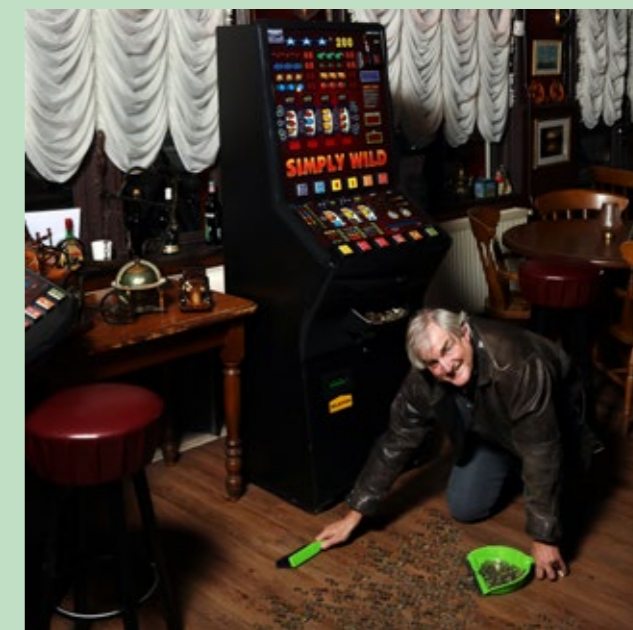

FOTO: JAN DIRK VAN DER BURG

Collectieve vergoedingen krijgen – het voelt voor Fotograaf des Vaderlands Jan Dirk van der Burg als geld winnen. Maar je hebt dat geld gewoon verdiend met je creatieve arbeid. Je hebt er recht op volgens de auteurswet. Het mooie is dat je bij Pictoright niet kunt verliezen, alleen maar winnen. Misschien niet meteen de jackpot, maar in het kader van alle beetjes helpen: meld je aan en claim je rechten.

→ jandirkvanderburg

→ www.lyannetonk.com

ONTWERP: LYANNE TONK

COLLECTIEVE RECHTEN: WAT LEVERT HET OP?

Grafisch ontwerper Lyanne Tonk was al eens door Pictoright benaderd via de mail en werd na geen reactie ook nog een keer gebeld, maar ons verhaal klonk “too good to be true”. Het leek haar bovendien meer iets voor illustratoren. Maar toen de fotograaf met wie zij een studio deelt een tijdje later toch ook zei dat het de moeite waard was, meldde ze zich aan. De eerste uitkering die zij dit jaar ontving was een na-repartitie over 2014-2018. De 36 opgegeven bijdragen in verschillende publicaties leverden haar alvast € 1.800 op.

“Ik denk dat dat deels te danken is aan mijn vaste samenwerking met uitgeverij Das Mag,” zegt Tonk. Sinds haar afstuderen aan de HKU geeft ze steeds meer boeken vorm – ook voor andere uitgeverijen en opdrachtgevers. “Al die boekomslagen worden weer vaak afgedrukt in tijdschriften en kranten.” De auteursrechtenvergoeding die ze kreeg is hoger dan ze verwachtte. En dit is nog maar tot 2018. Einde dit jaar worden de gelden over 2019 verdeeld, dan komt er nog wat extra's bij.

	Brutobedrag	Btw	Adm. kosten	Btw adm. kosten	Nettobedrag
Leenrecht boeken	147,92		-13,32	-2,79	131,81
Kopieervergoeding					
Reprorecht	1.565,21				1.565,21
Readerrecht	152,79				152,79
Knipselvergoeding	57,71	12,1			69,81
Leesportefeuille	21,86	4,61			26,47
Leenrecht tijdschriften	55,39				55,39
Administratiekosten			-166,76	-35,03	-201,79
Totaal	2.000,88	16,71	-180,08	-37,82	1.799,69

*DE BTW WORDT ALLEEN BEREKEND OVER KABELGELDEN, EBOOKS LEENVERGOEDING, KNIPSEL-EN LEESPORTEFEUILLEVERGOEDING. VERDER ZIJN WIJ VERPLICHT OM BTW IN TE HOUDEN OP DE ADMINISTRATIEKOSTEN. OP DE EBOOKS LEENVERGOEDING WORDEN GEEN ADMINISTRATIEKOSTEN INGEHOUDEN.

STEUNFONDS HONOREERT 21 AANVRAGEN

Dit najaar zijn de eerste projecten van start gegaan die een financiële bijdrage krijgen uit het Pictoright Steunfonds.

Einde voorjaar 2020 kregen wij het bericht dat het ministerie van OCW € 350.000 ter beschikking wilde stellen aan door Pictoright vertegenwoordigde makers. De voorwaarde was wel dat het niet direct als inkomensondersteuning zou worden verdeeld. We hebben dit aangegrepen om het Pictoright Steunfonds op te tuigen, een eenmalig initiatief met afwijkende voorwaarden van het reguliere Pictoright Fonds.

Tachtig aanvragen

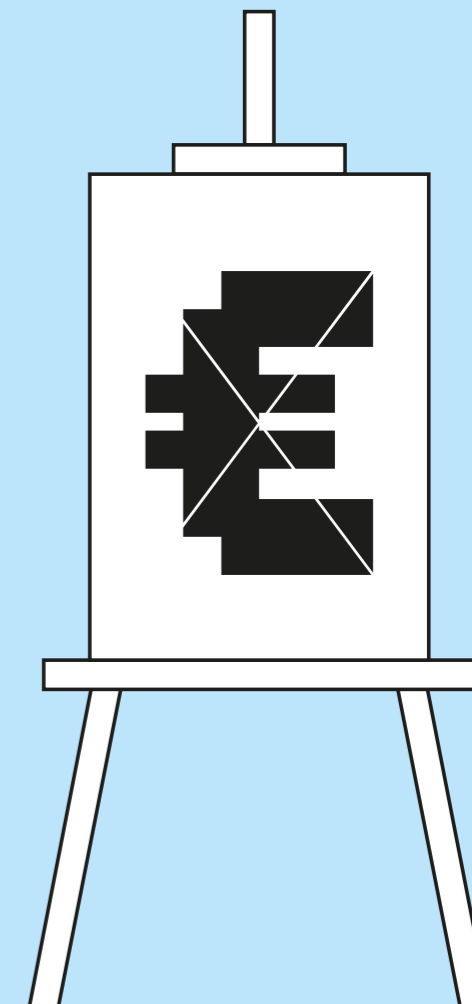
In de zomer is er een oproep gedaan voor het indienen van een aanvraag. Daarvoor golden specifieke criteria. Zo moesten voorstellen aansluiten op de coronamaatschappij, ondernemerschap stimuleren en verdienpotentieel hebben voor de betrokken makers. We ontvingen in een paar weken tijd circa tachtig aanvragen. De diversiteit was groot: van een corona-proof tentoonstellingsconcept en een ontwerp van de omgangsvormen in het 'nieuwe normaal' tot solidariteitsinitiatieven. Helaas viel ongeveer de helft van de binnengekomen aanvragen buiten de richtlijnen van het fonds, waardoor uiteindelijk een kleine veertig projecten zijn voorgelegd aan de adviescommissie.

Lastige keuzes

Het totale bedrag dat deze projecten vertegenwoordigde lag ruim boven het beschikbare bedrag, dus er moesten lastige keuzes gemaakt worden. Uiteindelijk hebben 21 projecten een positief advies gekregen. Begin september zijn de projecten van start gegaan. Zo is er bijvoorbeeld een Steunfonds Freelance Fotojournalisten opgericht dat openstaat voor aanvragen om onafhankelijke journalistieke projecten van fotografen en cartoonisten te financieren. De Kunstambassade is in ontwikkeling, een platform gedragen door en voor kunstenaars vanuit een solidariteitsprincipe en met verdienpotentieel. En er zijn diverse initiatieven ondersteund waar verschillende makers direct opdrachten door ontvangen.

We zitten nog in de laatste fase van de procedures en de afwikkeling, maar de volledige lijst van ondersteunde projecten wordt binnenkort op de website gepubliceerd.

→ Een apart onderdeel van het Steunfonds is een bedrag van € 350.000 dat Pictoright beschikbaar stelt voor een bescheiden bijdrage aan productiekosten. Daarover ontvangen alle aangeslotenen nader bericht.

DAVID LACHAPPELLE - SEISMIC SHIFT (2012). COURTESY OF GRONINGER MUSEUM, © DAVID LACHAPPELLE

SEISMIC SHIFT

Deze gigantische foto van David LaChapelle hangt sinds 2018 in het Groninger Museum. Heb je er al eens voorgestaan om te kijken welke werken je herkent in de ingestorte toonzaal? De iconische kunst van onder anderen Jeff Koons, Andy Warhol, Damien Hirst en Takashi Murakami is hier gebruikt in een nieuw werk dat de gekte op de kunstmarkt aan de kaak stelt.

Hoe zit het eigenlijk met de auteursrechten op deze foto? Waagt Pictoright zich überhaupt aan zo'n netelige kwestie? Het antwoord is ja. We hebben zelfs een richtlijn voor appropriation art opgesteld. En die is flexibeler dan je van een auteursrechtenorganisatie zou verwachten. De details kun je binnenkort lezen, zien en horen in onze eerste online Pictoright Special. Het wordt de kick off van een nieuwe digitale reeks die dieper ingaat op onderwerpen die ertoe doen. Ontleningskunst dus. Hou je mailbox in de gaten, de eerste editie is in de maak!

AUTEURSRECHTENQUIZ

Het is alweer drie jaar geleden: tijd voor een nieuwe auteursrechtenquiz! Ben je ondertussen door goede of minder goede ervaringen wijzer geworden? Toets je actuele kennis met onderstaande vragen.

Ga er bij het beantwoorden vanuit dat de rechthebbende geen specifieke afspraken met de gebruiker heeft gemaakt. Succes!

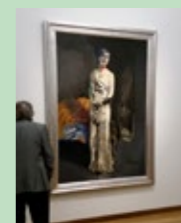
1. Een kunsthedelaar heeft op een veiling een schilderij uit 1960 gekocht en wil dat doorverkopen. Mag hij zonder toestemming van de maker een afbeelding van dit schilderij op zijn website plaatsen?

5. Een kinderboek heeft zowel tekst als illustraties. Hebben zowel de schrijver als de illustrator auteursrechten op dit boek?

EDVARD MUNCH - DE SCHREEUW (1893)

2. Een bedrijf wil dekbedhoezen met een afbeelding van De Schreeuw van Edvard Munch op de markt brengen. Mag dat zonder meer?

KEES VAN DONGEN - ANNA COMTESSE DE NOAILLES (1931)
FOTO: MARCEL VAN DE GRAAF

6. Tijdens een bezoek aan een museum voor moderne kunst maak je foto's van de kunstwerken. Is dat auteursrechtelijk gezien toegestaan?

3. Een foto van een aantal jaar geleden wordt ineens overal geplaatst, nationaal en internationaal. De fotograaf heeft eerder zo'n ruime licentie gegeven, dat hij volgens zijn contract geen recht heeft op een aanvullende vergoeding. Heeft deze fotograaf misschien op een andere grond recht op iets extra's?

7. Een foto wordt aan een opdrachtgever geleverd op basis van een exclusieve licentie, die daarmee exclusief toestemming krijgt om het werk (op een bepaalde manier) te gebruiken. Zo'n licentie moet altijd schriftelijk worden gegeven. Mondelinge toestemming of overeenstemming is niet geldig. Klopt dit?

8. De eigenaar van een schilderij wil een afbeelding ervan op de uitnodiging voor zijn bruiloft plaatsen. Mag dit zomaar?

4. In 2019 is nieuwe Europese regelgeving tot stand gekomen. Daarom moeten sociale mediaplatforms binnenkort voor de content op hun platforms gaan betalen. Klopt dat?

9. Een auteursrechtelijk beschermd werk mag nooit vernietigd worden door degene die het werk heeft gekocht of verkregen.

10. In het algemeen is alles een schande. Klopt dit?

*De antwoorden vind je op de volgende pagina.

ANTWOORDEN OP DE QUIZVRAGEN

1 Ja, een kunsthandelaar mag een afbeelding van een schilderij dat hij te koop aanbiedt op zijn website plaatsen, voor zover dat 'noodzakelijk' is voor de verkoop. Maar als het werk eenmaal verkocht is, mag die afbeelding alleen met toestemming van of namens de maker op de website blijven staan.

2 Ja, de auteursrechten van Munch zijn 70 jaar na zijn dood vervallen. Het werk is vrij van rechten en er is geen toestemming meer nodig als het afgebeeld wordt.

3 Ja, sinds een aantal jaar bestaat in de auteurswet de zogenaamde bestsellerbepaling. Deze bepaling houdt in dat een maker een aanvullende billijke vergoeding kan vorderen als de overeengekomen vergoeding gelet op de wederzijdse prestaties zeer onevenredig is in verhouding tot de opbrengst van de exploitatie van het werk. Er wordt echter nog (te) weinig gebruikgemaakt van deze bepaling.

4 Ja, het is de bedoeling dat platforms zoals Facebook en YouTube gaan betalen voor de werken die gebruikers op hun platform plaatsen en delen. Hoe dat precies gaat uitpakken is nog onduidelijk, maar het ligt in de verwachting dat er binnen afzienbare tijd vergoedingen beschikbaar komen voor dit soort gebruik.

5 Ja, er is sprake van gezamenlijk auteursrecht. Hierbij zijn ruwweg twee vormen mogelijk. Het kan zijn dat het werk goed te splitsen is in afzonderlijke werken, wat bij kinderboeken vaak het geval is. Daarbij hebben beide makers gezamenlijk auteursrecht op het geheel, maar ieder afzonderlijk ook auteursrecht op een eigen bijdrage. In gevallen waarin de verschillende bijdragen niet zijn te scheiden, hebben beiden het auteursrecht op het geheel, maar is er niet nog een afzonderlijk auteursrecht op een 'eigen' deel.

6 Ja, hiervoor geldt de thuis kopieregeling. Bij aanschaf van een mobieltje wordt een opslag gerekend, dat is bedoeld voor makers van de werken die op het mobieltje worden opgeslagen. Pictoright verdeelt deze bedragen onder beeldmakers. Overigens hanteren sommige musea huisregels die het maken van een foto op zaal verbieden. Dat heeft echter niets met auteursrecht te maken.

7 Ja, een exclusieve licentie moet schriftelijk worden verleend, sterker nog: er dient een schriftelijk en ondertekend document te zijn als bewijs. Het lijkt erop dat zeer veel exclusieve licenties hier niet aan voldoen. Er is ook veel onduidelijkheid over, bijvoorbeeld in hoeverre een email als zo'n document geldt. Hier is onlangs nog aandacht voor gevraagd bij de evaluatie van het auteurscontractenrecht.

8 Nee, een eigenaar van een schilderij mag zonder toestemming geen reproducties maken van het schilderij en ze aan anderen sturen, ook niet voor een bruiloft. Het eigenaarschap van het fysieke werk ligt bij de koper, maar het intellectueel eigendom blijft bij de maker.

9 Nee dit is niet waar. Het komt bijvoorbeeld vaak voor dat gebouwen, die vrijwel altijd auteursrechtelijk beschermd zijn, gesloopt worden. Dit mag, maar er zijn wel voorwaarden aan verbonden. De architect dient wel in staat te worden gesteld om het (verder) te documenteren. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor een kunstenaar die een wandschildering in dat gebouw heeft aangebracht. Overigens is de vraag of je een schilderij mag vernietigen moeilijker te beantwoorden. In beginsel zal de eigenaar een zorgplicht hebben om de kunstenaar te achterhalen om het werk terug te geven. Zomaar een werk vernietigen is (waarschijnlijk) niet toegestaan.

10 Dat is natuurlijk waar: alles is een schande, maar het valt uiteindelijk allemaal ook best mee. Beide antwoorden rekenen we daarom goed!

EUROPESE DISCUSSIE OVER FRAMING

In de auteursrechtenwereld is veel te doen over framing, het gebruik van embedded links op het internet. Met name bij de hoogste Europese rechter, het Hof van Justitie in Luxemburg, hebben ze het er maar druk mee. Lees hier wat beeldmakers erover moeten weten.

Framing is een manier van hyperlinken naar andermans content, zonder dat duidelijk is voor de websitebezoeker dat er sprake is van een link. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om een afbeelding te laten zien op een website zonder dat die afbeelding ook daadwerkelijk op de server van die website wordt geplaatst. Al lange tijd is onduidelijk of voor die 'geframede' content betaald moet worden. Er lijkt nu op korte termijn een antwoord te komen op deze vraag.

Linken, hoe zat dat ook alweer?

Het gebruiken van gewone hyperlinks op het internet is in beginsel toegestaan. Een website mag in principe een link plaatsen naar een afbeelding op een andere website. Daarvoor is geen toestemming nodig van de auteursrechtelijke van die afbeelding. En er hoeft meestal ook niet voor betaald te worden. Belangrijke voorwaarde is wel dat de afbeelding waar naartoe gelinkt wordt 'legaal' is. Dus er mag wel een link geplaatst worden naar een afbeelding die met toestemming ergens staat. Maar niet naar een afbeelding die illegaal gepost is. Dat laatste was bijvoorbeeld een aantal jaar geleden het geval toen voor Playboy gemaakte naaktfoto's van Britt Dekker waren uitgelekt en zonder toestemming op het internet werden gepubliceerd. Dat mocht niet, en het linken ernaartoe door GeenStijl mocht daarom ook niet.

En framing, mag dat?

Over de vraag of een framed link hetzelfde moet worden behandeld als een gewone link bestaat onduidelijkheid. Pictoright is van mening dat framing iets anders is dan een gewone hyperlink. Bij een reguliere hyperlink kun je zeggen dat sprake is van een doorverwijzing, zoals bijvoorbeeld het geval is bij een voetnoot in een tekst. Om de content te bekijken moet je doorklikken naar een andere website. Bij een framed link is juist géén sprake van zo'n doorverwijzing.

Je kunt de volledige content op de website zelf bekijken. Je hoeft niet eerst door te klikken naar de oorspronkelijke website. Pictoright vindt daarom dat voor websites die framed links gebruiken gewoon moet gelden dat ze toestemming nodig hebben voor gebruik. Het zag er een tijdje slecht uit voor beeldmakers, omdat in een eerder arrest van het Hof van Justitie leek te worden gesuggereerd dat framing hetzelfde moet worden behandeld als een gewone link. Maar recent is dit beeld gekanteld. Op 10 september adviseerde advocaat-generaal Szpunzar het Europese Gerechtshof om dit eerdere negatieve arrest overboord te gooien. Framing is volgens Szpunzar wel degelijk een aparte handeling waarvoor toestemming van de auteursrechtelijke nodig is.

Waarom is dit relevant voor beeldmakers?

Als de Europese rechter dit advies opvolgt, is dat een zeer positieve ontwikkeling voor beeldmakers. Nu lopen beeldmakers in veel gevallen geld mis als er werk van hen op internet circuleert met toestemming: in plaats van de content te kopen van de makers, plaatsen veel websites een framed link naar een andere website. Aan die praktijk zou dus een einde kunnen komen als het advies van Szpunzar wordt opgevolgd. Die kans is aanzienlijk, maar honderd procent zeker is het niet. Het komt wel eens voor dat de Europese rechter zo'n advies naast zich neerlegt. Het blijft dus nog even spannend, maar voorzichtig optimisme lijkt gerechtvaardigd. We houden de ontwikkelingen uiteraard nauw in de gaten en laten het zo snel mogelijk weten als het Hof van Justitie definitief heeft besloten.

